

Parengta projektui „Neformaliojo vaikų švietimo paslaugų plėtra“
(Nr. 09.2.2-ESFA-V-729-01-0001)

Edukacinė prorama „Meno pažinimas praktiškai“

Programa skirta: 1–12 klasių mokiniams

Vieta: Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, V. Putvinskio g. 55, Kaunas

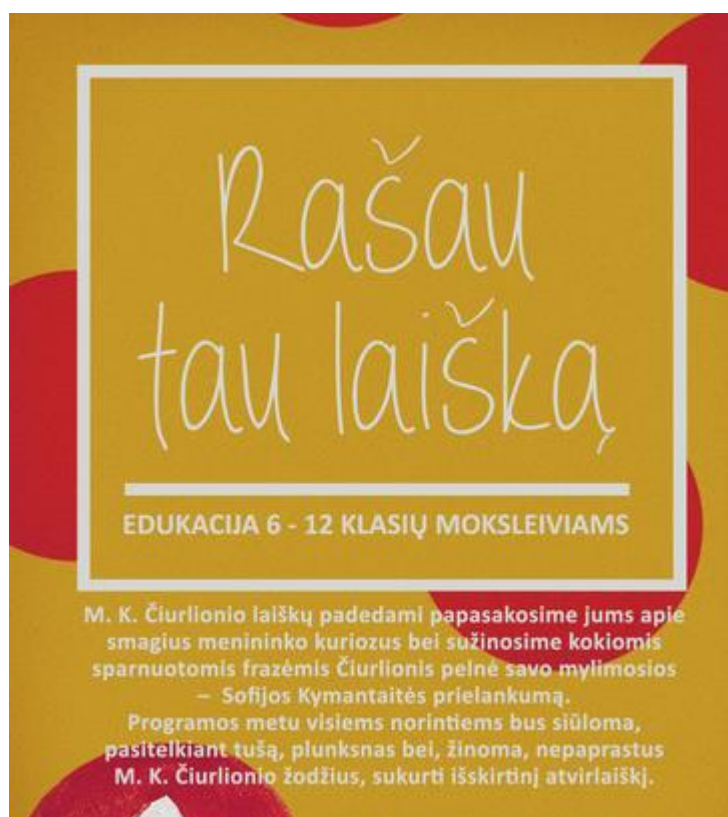
Edukacijos tikslas: atskleisti mokiniams meno pažinimo džiaugsmą per praktiką.

Edukacinio užsiėmimo pagrindas – dirbtuvės, kurių metu teorinės žinios mokiniams suteikiamos apžiūrint ekspozicijas, atskirus kūrinius ir patiems kuriant. Šio proceso metu siekiama išprovokuoti aktyvų mokinių domėjimąsi bei savarankiško atradimo džiaugsmą. Užsiėmimo metu naudojama pagalbinė iliustracinė, vaizdinė medžiaga ir žaidybiniai elementai. Mokiniai turės galimybę neįprastai, žaismingai ir kūrybingai gilintis į kultūrinį bei meninį paveldą, vaizdžiai papildyti mokykloje dėstomų disciplinų – istorijos, meno istorijos, geografijos, matematikos, dailės žinias, geriau suvoks nūdienos realijas.

Edukaciniai užsiėmimai padeda prisiliesti prie atskirų Čiurlionio kūrybos temų, suvokti menininko kūrybinio palikimo reikšmę bei realizuoti savo kūrybines idėjas.

Pagal mokinių amžių parenkama tinkamiausia edukacijos tema - „Čiurlionio kosmosas: nuo mito iki astronomijos“, arba „Fantazijų ir pasakų mylėtojams“, arba „Simbolis Čiurlionio dailėje“. Pagal tai pritaikomos ir dirbtuvėlės.

Gimnazistams siūloma edukacija „Rašau Tau laišką“. M. K. Čiurlionio laiškų padedant papasakojama apie smagius menininko kuriozus bei sužinoma kokiomis sparnuotomis frazėmis Čiurlionis pelnė savo mylimosios – Sofijos Kymantaitės prielankumą. Programos metu, pasitelkiant tušą, plunksnas bei, žinoma, nepaprastus M. K. Čiurlionio žodžius, kuriami išskirtiniai atvirlaiškiai. Praktinės edukacijos trukmė – 60 min. Likęs laikas skiriamas muziejaus ekspozicijai apžiūrėti.

Muziejaus ekspozicija:

M. K. ČIURLIONIO SKYRIUS

1921 m. gruodžio 14 d. Lietuvos Seimas priėmė M. K. Čiurlionio galerijos steigimo įstatymą.
1922 m. iš S. Čiurlionienės nupirkti 193 M. K. Čiurlionio paveikslai tapo muziejaus pagrindu.
1925 m. gruodžio 13 d. duris atvėrė laikinoji M. K. Čiurlionio galerija.
1936 m., pastačius naują Vytauto Didžiojo kultūros muziejaus pastatą, čia perkelta ir visa M. K. Čiurlionio kolekcija.
1969 m. Kaune atidaryta nauja, tuomet pačia moderniausia technika aprūpinta M. K. Čiurlionio galerija.
1999 10 06 M. K. Čiurlionio galerija uždaryta rekonstrukcijai.
2000 02 15 įrengta laikina M. K. Čiurlionio kūrinių paroda.
2003 07 01 įvyko rekonstruotos M. K. Čiurlionio galerijos atidarymas.

Svarbiausios parodos

1975 m. įvyko M. K. Čiurlionio kūrinių paroda, skirta 100-osioms menininko metinėms Tretjakovo galerijoje, Maskvoje.
1979 m. M. K. Čiurlionio kūriniai eksponuoti Berlyno meno festivalyje.
1989 m. Čiurlionio paveikslai rodyti lietuvių dailininkų, kūrusių 1900–1940 m., kontekste.
1992 m. įvyko pirmoji M. K. Čiurlionio kūrinių retrospektyva Tokijuje.
1998 m. – M. K. Čiurlionio kūrinių retrospektyva Kelne.
2000 09 21–22 d. vyko tarptautinė konferencija „Tartum sielos mintys“, skirta 125-osioms Čiurlionio gimimo metinėms.
2000 11 06–2001 02 04 surengta retrospektyvinė M. K. Čiurlionio kūrinių paroda Paryžiuje, Orsay muziejuje, o 2001 02 25–04 01 paroda perkelta į Grenoblio muziejų.
2001 09 05–10 14 vyko paroda „M. K. Čiurlionis. Kūryba. Asmenybė. Aplinka“ Varšuvos nacionaliniame muziejuje, 2001 10 21–11 28 ekspozicija perkelta į Poznanės nacionalinį muziejų.
2003 02 11–2003 05 25. Paroda „**Muzikinės analogijos. Kandinskis ir jo amžininkai**“ Madride, Ispanijoje, Thyssen-Bornemisza muziejuje. Eksponuota 19 M. K. Čiurlionio paveikslų.
2004 04 01–2004 09 30 M. K. Čiurlionio keturi paveikslai (Sonata Nr. 3 (Žalčio sonata) ir Simfoninės poemos „Jūra“ klavyras eksponuoti Austrijoje, Linco mieste, Aukštutinės Austrijos provincijos muziejuje.
2005 02 13–2005 09 11. JAV vyko paroda „**Vaizduojamoji muzika 1905-2005**“. Iš pradžių paroda atidaryta Šiuolaikinio meno muziejuje Los Andžele, kur eksponuoti trys M. K. Čiurlionio tapybos darbai. Po trijų mėnesių paroda perkelta į Vašingtoną, Hirshhorn muziejų ir skulptūrų parką, kur eksponuoti kiti du M. K. Čiurlionio paveikslai.
2007 02 17–2007 06 17 vyko **retrospektyvinė M. K. Čiurlionio kūrinių paroda** Danijos muziejuose: Gl. Holtegaard, Holte (2007 02 17–2007 04 09) ir Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg (2007 04 20–2007 06 17). Eksponuoti M. K. Čiurlionio tapybos ir grafikos darbai, muzikinės partitūros bei fotografijų fotokopijos.
2007 06 18–2007 09 20 M. K. Čiurlionio paveikslai eksponuoti tarptautinėje parodoje „**Akių muzika: Kandinskis, Klee ir kitas džiazas**“, kuri vyko Anglijoje, Čičisterio (Chichester) Pallant House galerijoje. Tarptautinė paroda skirta pristatyti naujos vizualinės kalbos formavimosi procesų ir muzikos sąlytį XX a. pr. Vakarų mene.
2008 11 21–2009 02 01 paroda „**M. K. Čiurlionis ir jo amžininkai**“ Nacionaliniame Ukrainos dailės muziejuje, Kijeve. Eksponuoti 93 M. K. Čiurlionio tapybos darbai, grafikos kūriniai, piešiniai ir muzikiniai rankraščiai.
2009 06 19–2010 08 23 Vilniuje atidaryta Nacionalinė dailės galerija. Tai modernios ir šiuolaikinės dailės muziejus, kartu ir didžiausia meno galerija Lietuvoje. Atidarymo išskilmėse svarbiausiu įvykiu tapo tarptautinė dailės paroda „**Spalvų ir garsų dialogai. Mikalojus Konstantinas Čiurlionis ir amžininkų kūryba**“.
2010 04 29–2010 08 08 paroda „**M. K. Čiurlionis ir amžininkai**“ Estijos meno muziejuje (KUMU), Taline. Parodoje eksponuoti 136 Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus kūriniai. Iš jų M. K. Čiurlionio 34 tapybos kūriniai ir 21 grafikos darbas. Kartu eksponuoti A. Varno, P. Kalpoko, K. Sklėriaus, J. Šileikos ir kt. tapybos darbai bei A. Varno lietuviškų kryžių fotografijos.

VAIZDUOJAMOSIOS DAILĖS SKYRIUS

1925 m. atsidariusi M. K. Čiurlionio galerija jau turėjo apie 400 tapybos darbų (153 lietuvių ir 85 Vakarų Europos dailininkų). Nuolat kryptingai formuojant rinkinius, sukauptas vienas didžiausių Lietuvoje ir pasaulyje lietuvių meno rinkinys.

1974 m. įsteigti atskiri skyriai: tapybos, skulptūros ir grafikos. Šiuo metu vaizduojamosios dailės skyriui greta tapybos rinkinių priklauso ir skulptūros fondai.

Skyriuje saugomi tapybos, akvarelės, pastelės technikomis sukurti kūriniai ir skulptūra – daugiau nei 8 tūkstančiai eksponatų (apie 7000 tapybos ir virš 1000 – skulptūros).

Šio skyriaus vedėjais dirbo P. Galaunė, V. Karužienė, B. Ziuteliene. Jie pirmieji komplektavo skyriaus rinkinius, nustatinėjo daugelio eksponatų atribucijas, rengė pirmąsias ekspozicijas.

Kolekcija

Senoji XVII–XIX a. Lietuvos dailė (ypač vertingos XV–XVI a. gotikinės madonų skulptūros, Lietuvos didikų portretai iš dvarų kolekcijų, portretinės miniatiūros, XIX a. realistiniai bei romantiniai J. Rustemo, M. E. Andriolio, V. Dmachauskio, M. Riomerio, K. Rypinskio kūriniai). Vienas vertingiausių XX a. I p. dailės rinkinys: M. Dobužinskis, A. Varnas, P. Kalpokas, A. Samuelis, A. Gudaitis, V. Vizgirda, A. Galdikas, V. Eidukevičius, J. Zikaras, P. Rimša, M. Menčinskas, J. Mikėnas.

Sovietmečio laikotarpio tapybos ir skulptūros kolekcija: P. Domšaitis, A. Martinaitis, A. Petrulis, J. Švažas, A. Savickas, V. Kisaraukas, A. Šaltenis, R. P. Vaitekūnas, L. Katinas, R. Antinis, L. V. Strioga.

XX a. lietuvių išėivijos darbai (daugiau nei 800 kūrinių).

Vakarų Europos vaizduojamosios dailės kolekcija (apie 750 vnt.), į muziejų pateko iš didikų Oginskių, Radvilų, Zavišų, Tiškevičių, Pšezdeckių dvarų kolekcijų. Pristato XVI–XVIII a. italų, nyderlandų, XVIII–XX a. Vidurio Europos šalių meną.

Išskirtinė savo dydžiu ir vientisumu XX a. I p. belgų menininkų darbų kolekcija, 1936 m. muziejui padovanota po čia vykusios belgų meno parodos.

NUMIZMATIKOS SKYRIUS

Dabartinio Numizmatikos skyriaus rinkiniai pradėjo formotis dar Vytauto Didžiojo kultūros muziejaus Istoriniame skyriuje, kai 1935–1941 metais buvo perimti M. K. Čiurlionio galerijos, Kauno miesto ir Valstybės muziejų, Archeologijos komisijos bei A. Račkaus numizmatikos rinkiniai, po sovietinės okupacijos likviduotų Lietuvos Respublikos Prezidentūros, Monetų kalyklos, įvairių visuomeninių organizacijų turtas.

1975 m. iš Istorinio skyriaus sudaryti du savarankiški – Taikomosios dailės ir Numizmatikos skyriai, sukaupę ir pastoviai papildantys savo turtingus rinkinius naujais eksponatais.

1999 m. skyriaus darbuotojai parengė ir išleido albumą “Mažieji Lietuvos istorijos paminklai. Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus Numizmatikos skyriaus rinkiniuose”.

Kolekcija

Tokio profilio skyriai nebūdingi dailės muziejams, bet taip susiklostė istorinės aplinkybės, kad vertingiausia, turtingiausia Lietuvos numizmatikos, o ir viena iš didžiausių Lietuvoje sukauptų pasaulio numizmatikos kolekcijų saugojamos Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje.

Numizmatikos skyriuje be monetų ir medalių dar sukaupti bonistikos, faleristikos, filatelijos, sfragistikos,

pirmykščių tautų pinigų rinkiniai, kurių bendras skaičius siekia beveik 180000 vienetų.

Istorinėje LR Prezidentūroje Kaune veikia nuolatinė Lietuvos Respublikos (1918–1940) valstybinių apdovanojimų ekspozicija iš skyriaus fondų

LIAUDIES MENO SKYRIUS

Muziejus garsėja turtingais XVIII–XX a. liaudies meno rinkiniais. Lietuvių liaudies meno kūrinių rinkimas ir profesionalus domėjimasis liaudies kultūra siejamas su 1907 m. įsiskurusia Lietuvos dailės draugija. XX a. pradžioje, stiprėjant tautinei savimonei, buvo surengta daugybė liaudies meno rinkimo ekspedicijų; lietuvių liaudies meno ekspozicijos pristatytos užsienyje.

Rinkiniai smarkiai gausėjo, kūrinius įsigyjant iš Lietuvos šviesuomenės: dailininko B. Buračo, A. Žmuidzinavičiaus, A. Galdiko, K. Šimonio, R. Bičiūno, A. Varno, prezidento K. Griniaus šeimos ir kt.

Šiuo metu liaudies meno rinkiniuose yra 21 753 vnt. kūrinių. Tai kaimo žmonių sukurti tiek vaizduojamojo, tiek taikomojo meno dirbiniai. Vien liaudies skulptūrų šiame rinkinyje yra virš 4 tūkstančių. Taip pat saugoma virš 30 tūkst. vnt. pagalbines bei archyvinės medžiagos, kuri atspindi to laikmečio žmones ir jų darbus, papročius bei gyvenimo būdą.

Lietuviškoji tautodailė stebina unikalia plastika, dekoratyvumu, paprastumu, spalvų ir raštų ornamentika. Religinuose siužetuose archajinė simbolika persipynusi su krikščioniškojo tikėjimo elementais. Liaudies kūryba gyva ir šiandien. Mūsų rinkiniai pasipildo vis naujais šio laikmečio kūrėjų dirbiniais.